Թէ· ՏԱՐԻ ԹԻՒ 138 — 14'26 ՅՈՒԼԻՍ 1898 — 8 ՐԷՊԻԼ ԷՎՎԷԼՂ1316 — ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

جريدهٔ رسمیهٔ غزتهٔ (سیاسی) عثمانیهٔ عثمانیه درسعادت

Նամակ կամ որ եւ իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել
ՄԱՍՍԻՍ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆԱՆ
ՊՈՒԼԻՍ, Գալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "MASSIS"
Galata, CONSTANTINOPLE.

20 ՓԱՐԱ

ՄԱՍՍԻՍ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Քաղաքական եւ Ազգային

ԲԱԺԱՆԱՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պատոյ եւ գաւառներու համար տարեկան. 140 Ղրս
» » » վեցամսեայ 70 »
» » » երեքամսեայ 40 »
Օսար երկիրներու համար տարեկան 40 Ֆրգ
» » » վեցամսեայ 20 »
Դրամի փոխարէն փոստային փութիկներու, 115 դրուշ փուլը 100 դրամի համար:
Տեղական բդեաարի ծախքը բաժանորդներուն կը վերաբերի:
Յանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ

ԲԱՐԵԿԵՑԻԿՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

—Ինչո՞ւ համար կրնա՞ք վայրկեան մը լռեմ տալ:

—Ծօդուա՞ծ մը պիտի փնտռէիք:

—Մ'չ··· պիտի բերէի ծանուցում:

Հաղիւ տասնըմէկ տարեկան պատանիի մը այս հետաքրքրութիւնը, որ անցեալ օր արտայայտուեցաւ Մասիսի խմբագրատան մէջ, բնաւ չէր նեմանները այն հետաքրքրութեան վրայ կ'ունենան այդ տարիքը աղղիկները՝ խնդինքը թզլմատելով, վերջին նորաձեւութեան առարկաները դիտելու համար: Առաջինը մարմնական կըրթանքի մը կը վերաբերի. երկրորդը՝ արդուզարդի խորհ ձեւացումի մը վիպագ՝ որ աւելորդ ծախքերու դուռ բանալէ ուրիշ բանի չի ծառայեր: Կ'արժէ ուրեմն որ վայրկեան մը կանգ առնենք հեծելանիւին առջեւ:

Ցունիսի սկիզբները Բերայի Թագապետական պարտէզը կատարուած մրցումին մէջ՝ հայ երիտասարդ մը առաջին հանդիսացաւ. մեր մէջ, ոչ ոք կարեւորութիւն տուաւ այս իրողութեան. եթէ օտարազգի մը եղած ըլլար այդ մրցանակը չահողը, մանաւանդ եւրոպացի մը, եւրոպական թերթերը քիչ մը աւելի պիտի խօսէին անոր վրայ: Եւ արդէն, պիսիքլէթի դործածութիւնը արդեօք ընդհանրացած է անոնց մէջ, որ հարկ չեն տեսներ անոր օգտուողը բացատրելու ամէն անգամ. բայց խնամով կը հետեւին նորագոյն լուրերուն ու գիւտերուն: Մենք՝ այդքան առաջ երթալու պէտք չունինք տակաւին. բայց եւրոպական բարքերու նմանութեան եւանդէն, որմէ վարակուած ենք, բաժին մըն ալ կրնանք հանել պիսիքլէթին՝ որ մարմնամարզի ու առողջապահութեան ճիւղին կը վերաբերի, և շատ մը անհաճ ժամանցներէ ու անհամ զուարճութիւններէ աւելի արդարանալի է:

Աւանդական բառովը՝ «բարեկեցիկ» երիտասարդներուն համար է խօսքերնիս: Աղքատին ու էնտֆին խօսքերնիս եթէ ասանկ բաներու վրայ մտածելու ելլէին՝ ճիշդ նոյն արգահատելի երեւոյթը պիտի ընծայէին, ինչ որ կ'ընծայեն մէկ դասակարգի ընտանիքները, խանութպանի մը կինը կամ արհեստաւորի մը աղջիկը, չբէզ դլխարկի մը ու բաղմաթոյս չրջազդեստի մը կարօտը քաշելով: Անոնց համար, մարմնամարզի նախնական դասերը, եթէ դպրոցին մէջ առած են, առտու իրիկուն քալելու սովորութիւնը, կիրակնօրեայ պարզ պըտոյտները բաւական են մարմինին կազդուրելու ու պղտիկ վայրէք մը տալու: «բարեկեցիկները» տարբեր պայմաններու մէջ կը դտնուին ու արհամարհելու չեն հեծելանիւին չըռայլութիւնը: Այն երիտասարդութիւնը որ չի վարաներ կանանչ ուղղանին վրայ թափել դպրոցը եղածը ու չեղածն ալ շատ անգամ, որ խաղալուն, խմելուն ու զբօսանքի ամէն տեսակները փնտռելուն մէջ հաճոյք կը դտնէ, թէեւ ըլլայ պայմանագրական հաճոյք մը, թո՛ղ պիսիքլէթին ալ փորձէ որ ամէն բանէ առաջ դործածողին կը տրվեցնէ իր··· հատատարակչութիւնը դտնելէ և խանդարուած կեանքերուն ու պատրուակելու վրայ եղող քահանաներուն համար՝ հատատարակչութեան դիտակցութիւնը ներդործութիւն կունենայ. ասիկա պիսիքլէթին ընկերային կողմն է, որ փիզիքականին օրինակովը աղդէ թերևս բարոյականին վրայ: Յետոյ, ընդհանուր կերպով, այն ամէն մարդանքները որոնք մարմնի մեղկութիւնը կը վանեն, կրկի ճաշակի մը միացնելով աչխուժութիւն ու արթնութիւն, —ինչ որ կը պահանջէ հեծելանիւը— ինչո՞ւ չի հրապուրեն մեր հարուստ երիտասարդները: Անոր մէջնայ կատարած պտոյտները, խաղերը, մրցումները չատ աւելի ոգեւորիչ ու հաճելի են, —և ուշադրու՝ քանի որ աս ալ կը վնտռուի, —քան ծախսերու և զբաղմանալու հինցած աշխարհիկ ձեւերը: Տ.

ԴԱՄԱԿՃՕՁԵԱՆ ԿՏԱԿ

ՀԱՑ ՓԱՍՏԱԲԱՆՆԵՐՈՒ ԿԱՐԾԻՔԸ

Ահա՛ իմ պատճառաբանեալ պատասխանս Մասիսի առաջարկած երեք հարցումներուն.

Ա. Ասոն ժողովոյ ձեռնհասութեան հարցը: Նախ փութամ ըսել թէ այս կտակի պարունակութիւնը հասարակ մահկանացուներուս անծանօթ մնացած է ցարդ: Ազգ. վարչութիւնը, իրեն համար ընդունելի պատճառներով, արժան չէ դատած ժողովրդեան յանձնացնել զայն, ոչ իսկ ազգին մէջ ձեռնհաս ճանչցուած իրաւագէտներու դիտողութեան ենթարկած է: Ուստի կտակի վրայօք աւելի ընդհանուր տեսութիւն մը ընելու ստիպուած եմ. այս կտակին տրամադրութիւնները ինձ ծանօթ չըլլալով, այդ մասին գրածներս իրր ենթադրութիւն պիտք է ընդունուին:

Սրդ, կտակ կ'ըսուի մէկու մը՝ իր կենդանութեան ատեն յայտնած կամքին (ոչ փոփաքին), որ պիտի գործադրուի իր մահուընէն յետոյ: Կտակը, ըստ Շէրիի, կրնայ ըլլալ գրաւոր կամ բերանացի.—ան որ կտակ կ'ընէ, կը կոչուի կտակարար.—կտակարարը սովորաբար գումար կամ չարժական գոյք կամ անչարժ կալուած կամ վերջապէս՝ դրամ արժող առարկայ կամ իրաւունք մը կը թողու կտակընկալին, այսինքն անոր՝ որու ի նպաստ կըլլայ կտակը: Եթէ կտակընկալը խնամակալի կարօտ անձ մըն է, ինչպէս մանուկ մը, ցնդած մը, յիմար մը, և կամ եթէ հաւաքական մարմին մըն է, ինչպէս գիւղի կամ քաղքի ժողովուրդ մը, կամ ազգ մը, կտակարարը յաճախ կը նշանակէ նաև այն անձը որ այդ կտակը պիտի կատարէ, և որ կը կոչուի կտակակատար: Կտակ մը կրնայ միայն նուիրատուութիւն մը ըլլալ, ինչպէս այսինչին 100 ոսկի կտակը: կտակընկալը այդ դրամը ուղած կերպովը գործածելու ազատ է, կը պահէ, կը չահեցնէ, կը մսխէ կամ ուրիշի կը նուիրէ զայն, նոյն իսկ կընայ յաճախ կամ ամբողջովին թողուլ կտակարարին ժառանգորդաց. կտակարարին կամքն ու յիշատակը յարգած է միայն կտակը ընդունելով: Բայց կտակը պայմաններ կը պարունակէ իր մէջ, այսինքն կտակարարն այսինչ բանը կու տայ կտակընկալին՝ պայմանաւ որ այս վերջինն ալ այն ինչ եղանակաւ գործածէ զայն, կամ այն ինչ գործը կատարէ. յայնժամ կտակը պարզ նուիրատուէ տարբեր հանգամանք կը գգենու, այն է՝ըստ contrat bilatéral, այսինքն երկու կողմերը իրարու հետ պարտաւորութիւններով կապող պայմանագրութիւն մը: Միայն պէտք է նկատել թէ այս պայմանագրութիւնը, թէպէտ կտակարարին կենդանութեան ծնունդ առած, կատարեալ, այսինքն արդիւնաւոր չի համարուիր, ցորչափ կտակարարը կ'ապրի. ան իրաւունք ունի միշտ՝ եղածնել իր կտակը, (այս տեսութեամբ՝ վաղիք և կտակ նոյն չեն). իսկ երբ կտակարարը պինդ կենայ իր կտակին վրայ մինչև իր մեռնելու ժամը, այն ատեն մահը վերջ կու տայ իր դերին և կը սկսի խնամակալին դերը. ասիկա՝ ուղղակի կամ իր իրաւանց խնամակալին միջոցաւ՝ վերահասու կ'ըլլայ կտակին պարունակութեան. եթէ կտակը պարզ նուիրատուութիւն մըն է, դժուարութիւն չի կայ կ'ընդունի զայն և կը ստանայ նուէրը. իսկ եթէ նուիրատուութենէ զատ պայմաններ կան անոր մէջ, կամ պարտականութիւններ դրուած են իր վրայ, կը քննէ զանոնք հասկնալու համար թէ անգործադրելի, վնասակար, անկարելի, ապօրէն կամ անբարոյական պայմաններ կամ պարտաւորութիւններ դրուած են իր վրայ. եթէ այս', այն ատեն կամ կը մերժէ կտակը կամ դատարան դիմելով չընդէ կու տայ զանոնք և այնպէս կ'ընդունի կտակը:

Ուրեմն հիմայ գիտնալ պէտք է թէ Գարակէօղեան Տիգրանի կտակընկալ ըլլալը ընդունած է. այդպիսի որոշման մը չհանդիպեցայ լրագրական հրատարակութեանց մէջ. գուցէ ուզուի գիտնալ թէ ինչ կը հետեւի այդ որոշման չորրած կամ տրուած ըլլալէն. սա կը հետեւի թէ վարչութիւնը՝ կտակին տրամադրութեանց ու վաւերականութեան պարագաներուն և անոր գործադրելիութեան վերհասու ըլլալով՝ նուիրագործած է հանգուցեալին կամքը, ազգը կտակընկալ հռչակելով, Տիգրան Գարակէօզեանի յիշատակին հանդիսական պատիւ մը տալով, որ կը կրկնուի ամէն տարի Յունուար 1ին, Ծնունդի տօնին առաջին օրը, Ս. Պատարագի ատեն:

Բ. Ասոն ժողովոյ ձեռնհասութեան հարցը: Նախ փութամ ըսել թէ այս կտակի պարունակութիւնը հասարակ մահկանացուներուս անծանօթ մնացած է ցարդ: Ազգ. վարչութիւնը, իրեն համար ընդունելի պատճառներով, արժան չէ դատած ժողովրդեան յանձնացնել զայն, ոչ իսկ ազգին մէջ ձեռնհաս ճանչցուած իրաւագէտներու դիտողութեան ենթարկած է: Ուստի կտակի վրայօք աւելի ընդհանուր տեսութիւն մը ընելու ստիպուած եմ. այս կտակին տրամադրութիւնները ինձ ծանօթ չըլլալով, այդ մասին գրածներս իրր ենթադրութիւն պիտք է ընդունուին:

Սրդ, կտակ կ'ըսուի մէկու մը՝ իր կենդանութեան ատեն յայտնած կամքին (ոչ փոփաքին), որ պիտի գործադրուի իր մահուընէն յետոյ: Կտակը, ըստ Շէրիի, կրնայ ըլլալ գրաւոր կամ բերանացի.—ան որ կտակ կ'ընէ, կը կոչուի կտակարար.—կտակարարը սովորաբար գումար կամ չարժական գոյք կամ անչարժ կալուած կամ վերջապէս՝ դրամ արժող առարկայ կամ իրաւունք մը կը թողու կտակընկալին, այսինքն անոր՝ որու ի նպաստ կըլլայ կտակը: Եթէ կտակընկալը խնամակալի կարօտ անձ մըն է, ինչպէս մանուկ մը, ցնդած մը, յիմար մը, և կամ եթէ հաւաքական մարմին մըն է, ինչպէս գիւղի կամ քաղքի ժողովուրդ մը, կամ ազգ մը, կտակարարը յաճախ կը նշանակէ նաև այն անձը որ այդ կտակը պիտի կատարէ, և որ կը կոչուի կտակակատար: Կտակ մը կրնայ միայն նուիրատուութիւն մը ըլլալ, ինչպէս այսինչին 100 ոսկի կտակը: կտակընկալը այդ դրամը ուղած կերպովը գործածելու ազատ է, կը պահէ, կը չահեցնէ, կը մսխէ կամ ուրիշի կը նուիրէ զայն, նոյն իսկ կընայ յաճախ կամ ամբողջովին թողուլ կտակարարին ժառանգորդաց. կտակարարին կամքն ու յիշատակը յարգած է միայն կտակը ընդունելով: Բայց կտակը պայմաններ կը պարունակէ իր մէջ, այսինքն կտակարարն այսինչ բանը կու տայ կտակընկալին՝ պայմանաւ որ այս վերջինն ալ այն ինչ եղանակաւ գործածէ զայն, կամ այն ինչ գործը կատարէ. յայնժամ կտակը պարզ նուիրատուէ տարբեր հանգամանք կը գգենու, այն է՝ըստ contrat bilatéral, այսինքն երկու կողմերը իրարու հետ պարտաւորութիւններով կապող պայմանագրութիւն մը: Միայն պէտք է նկատել թէ այս պայմանագրութիւնը, թէպէտ կտակարարին կենդանութեան ծնունդ առած, կատարեալ, այսինքն արդիւնաւոր չի համարուիր, ցորչափ կտակարարը կ'ապրի. ան իրաւունք ունի միշտ՝ եղծանել իր կտակը, (այս տեսութեամբ՝ վաղիք և կտակ նոյն չեն). իսկ երբ կտակարարը պինդ կենայ իր կտակին վրայ մինչև իր մեռնելու ժամը, այն ատեն մահը վերջ կու տայ իր դերին և կը սկսի խնամակալին դերը. ասիկա՝ ուղղակի կամ իր իրաւանց խնամակալին միջոցաւ՝ վերահասու կ'ըլլայ կտակին պարունակութեան. եթէ կտակը պարզ նուիրատուութիւն մըն է, դժուարութիւն չի կայ կ'ընդունի զայն և կը ստանայ նուէրը. իսկ եթէ նուիրատուութենէ զատ պայմաններ կան անոր մէջ, կամ պարտականութիւններ դրուած են իր վրայ, կը քննէ զանոնք հասկնալու համար թէ անգործադրելի, վնասակար, անկարելի, ապօրէն կամ անբարոյական պայմաններ կամ պարտաւորութիւններ դրուած են իր վրայ. եթէ այս', այն ատեն կամ կը մերժէ կտակը կամ դատարան դիմելով չընդէ կու տայ զանոնք և այնպէս կ'ընդունի կտակը:

Ուրեմն հիմայ գիտնալ պէտք է թէ Գարակէօղեան Տիգրանի կտակընկալ ըլլալը ընդունած է. այդպիսի որոշման մը չհանդիպեցայ լրագրական հրատարակութեանց մէջ. գուցէ ուզուի գիտնալ թէ ինչ կը հետեւի այդ որոշման չորրած կամ տրուած ըլլալէն. սա կը հետեւի թէ վարչութիւնը՝ կտակին տրամադրութեանց ու վաւերականութեան պարագաներուն և անոր գործադրելիութեան վերհասու ըլլալով՝ նուիրագործած է հանգուցեալին կամքը, ազգը կտակընկալ հռչակելով, Տիգրան Գարակէօզեանի յիշատակին հանդիսական պատիւ մը տալով, որ կը կրկնուի ամէն տարի Յունուար 1ին, Ծնունդի տօնին առաջին օրը, Ս. Պատարագի ատեն:

(*)—Վաղուան թուով:

ԳԱՄԱԿՃՕՁԵԱՆ ԿՏԱԿ

ՀԱՑ ՓԱՍՏԱԲԱՆՆԵՐՈՒ ԿԱՐԾԻՔԸ

Ահա՛ իմ պատճառաբանեալ պատասխանս Մասիսի առաջարկած երեք հարցումներուն.

Ա. Ասոն ժողովոյ ձեռնհասութեան հարցը: Նախ փութամ ըսել թէ այս կտակի պարունակութիւնը հասարակ մահկանացուներուս անծանօթ մնացած է ցարդ: Ազգ. վարչութիւնը, իրեն համար ընդունելի պատճառներով, արժան չէ դատած ժողովրդեան յանձնացնել զայն, ոչ իսկ ազգին մէջ ձեռնհաս ճանչցուած իրաւագէտներու դիտողութեան ենթարկած է: Ուստի կտակի վրայօք աւելի ընդհանուր տեսութիւն մը ընելու ստիպուած եմ. այս կտակին տրամադրութիւնները ինձ ծանօթ չըլլալով, այդ մասին գրածներս իրր ենթադրութիւն պիտք է ընդունուին:

Սրդ, կտակ կ'ըսուի մէկու մը՝ իր կենդանութեան ատեն յայտնած կամքին (ոչ փոփաքին), որ պիտի գործադրուի իր մահուընէն յետոյ: Կտակը, ըստ Շէրիի, կրնայ ըլլալ գրաւոր կամ բերանացի.—ան որ կտակ կ'ընէ, կը կոչուի կտակարար.—կտակարարը սովորաբար գումար կամ չարժական գոյք կամ անչարժ կալուած կամ վերջապէս՝ դրամ արժող առարկայ կամ իրաւունք մը կը թողու կտակընկալին, այսինքն անոր՝ որու ի նպաստ կըլլայ կտակը: Եթէ կտակընկալը խնամակալի կարօտ անձ մըն է, ինչպէս մանուկ մը, ցնդած մը, յիմար մը, և կամ եթէ հաւաքական մարմին մըն է, ինչպէս գիւղի կամ քաղքի ժողովուրդ մը, կամ ազգ մը, կտակարարը յաճախ կը նշանակէ նաև այն անձը որ այդ կտակը պիտի կատարէ, և որ կը կոչուի կտակակատար: Կտակ մը կրնայ միայն նուիրատուութիւն մը ըլլալ, ինչպէս այսինչին 100 ոսկի կտակը: կտակընկալը այդ դրամը ուղած կերպովը գործածելու ազատ է, կը պահէ, կը չահեցնէ, կը մսխէ կամ ուրիշի կը նուիրէ զայն, նոյն իսկ կընայ յաճախ կամ ամբողջովին թողուլ կտակարարին ժառանգորդաց. կտակարարին կամքն ու յիշատակը յարգած է միայն կտակը ընդունելով: Բայց կտակը պայմաններ կը պարունակէ իր մէջ, այսինքն կտակարարն այսինչ բանը կու տայ կտակընկալին՝ պայմանաւ որ այս վերջինն ալ այն ինչ եղանակաւ գործածէ զայն, կամ այն ինչ գործը կատարէ. յայնժամ կտակը պարզ նուիրատուէ տարբեր հանգամանք կը գգենու, այն է՝ըստ contrat bilatéral, այսինքն երկու կողմերը իրարու հետ պարտաւորութիւններով կապող պայմանագրութիւն մը: Միայն պէտք է նկատել թէ այս պայմանագրութիւնը, թէպէտ կտակարարին կենդանութեան ծնունդ առած, կատարեալ, այսինքն արդիւնաւոր չի համարուիր, ցորչափ կտակարարը կ'ապրի. ան իրաւունք ունի միշտ՝ եղծանել իր կտակը, (այս տեսութեամբ՝ վաղիք և կտակ նոյն չեն). իսկ երբ կտակարարը պինդ կենայ իր կտակին վրայ մինչև իր մեռնելու ժամը, այն ատեն մահը վերջ կու տայ իր դերին և կը սկսի խնամակալին դերը. ասիկա՝ ուղղակի կամ իր իրաւանց խնամակալին միջոցաւ՝ վերահասու կ'ըլլայ կտակին պարունակութեան. եթէ կտակը պարզ նուիրատուութիւն մըն է, դժուարութիւն չի կայ կ'ընդունի զայն և կը ստանայ նուէրը. իսկ եթէ նուիրատուութենէ զատ պայմաններ կան անոր մէջ, կամ պարտականութիւններ դրուած են իր վրայ, կը քննէ զանոնք հասկնալու համար թէ անգործադրելի, վնասակար, անկարելի, ապօրէն կամ անբարոյական պայմաններ կամ պարտաւորութիւններ դրուած են իր վրայ. եթէ այս', այն ատեն կամ կը մերժէ կտակը կամ դատարան դիմելով չընդէ կու տայ զանոնք և այնպէս կ'ընդունի կտակը:

Ուրեմն հիմայ գիտնալ պէտք է թէ Գարակէօղեան Տիգրանի կտակընկալ ըլլալը ընդունած է. այդպիսի որոշման մը չհանդիպեցայ լրագրական հրատարակութեանց մէջ. գուցէ ուզուի գիտնալ թէ ինչ կը հետեւի այդ որոշման չորրած կամ տրուած ըլլալէն. սա կը հետեւի թէ վարչութիւնը՝ կտակին տրամադրութեանց ու վաւերականութեան պարագաներուն և անոր գործադրելիութեան վերհասու ըլլալով՝ նուիրագործած է հանգուցեալին կամքը, ազգը կտակընկալ հռչակելով, Տիգրան Գարակէօզեանի յիշատակին հանդիսական պատիւ մը տալով, որ կը կրկնուի ամէն տարի Յունուար 1ին, Ծնունդի տօնին առաջին օրը, Ս. Պատարագի ատեն:

ՉԱՄԲՌԻՃՂԱՁ ԹԱՂՈՒՄ

Աւասիկ զամբռիճղով խաղաւած խեղճ պղտիկ տղուն հօր նամակը.

Ամսուս 1ին, չորեքշաբթի օրը, 5 ամսուան զաւակս, Յարութիւն, մեռաւ: Ժամը 4½ին տանեցիքս Տ. Պօղոս Քահանային երթալով յայտնեցի զաւկիս մահը եւ ըսի թէ թաղման ծախք ընելու կարողութիւն չունիմ: Տէր Հայրը պատասխանեց որ երեք երկու մեհիտիէ ճառիմ, ուրախով վերցնեմ. Ես ըսի որ չէ թէ երկու մեհիտիէ այլ երկու բառ ալ չունիմ տալու: Տէր Հայրը վերջապես 25 դրշ.ի կապել ուզեց խնկիրը, ըսելով թէ 5 դրշ.ը գերեզմանը փորողին, 10 դրշ. զաւակս տանող ժամկոչին եւ 10 դրշ. ալ թաղումը կատարող Քահանային տալու է: Ցայնժամ թէ իմ չունիմ եղողներուն կը ձգեմ հրեւակայել այն դառն վիճակը, զոր ունեցայ այդ միջոցին: Մտածեցի որ թերեւս Պօղոս սուրբը աս է, վասն զի ես գաւառացի եմ: Ախպես Պալըգլրի գերեզմանատունը գացինք. Նամբան «ո՞վ է աս» կը հարցնեին ժամկոչին, որ կը պատասխաներ. «ինչ, աղէտի մը տղայ է:» Հոն դիպուածով Քահանայ մը գտնելով, գաւակս թաղել տալ եւ տուն դարձայ: Անկէ ի վեր 10 օր անցաւ եւ դեռ տանեցիքս Տ. Պօղոս Քահանան օր մը չեկաւ տունս գեր «Հայր մեր» եւ մխիթարական խօսք մը ըսելու:

Դեւմ. գաբռ.

ԿԱՐԱՊԵՏ ՈՒԶՈՒՆԵԱՆ

ԿԵԱՆՔԵՐ

Կիրակի՝ արեւն մրկող վերարկուն ակամայ վրանիս անցուցած՝ Քեադըտհանի բլրակներէն իվար կ'իջնէինք քաթիկամս ու եսս ձորամէջերու խաւուտ մարգերուն վրայ հովի ծուխն մը և արեւին հարույրը չառած պտրակներու թարմ բոյրը փնտռելով:

Բնութիւնը՝ տեղ տեղ մարգարտածաղիկներով պսակուած կանանչ գորգ մըն էր ձգած դէմներն վրայ՝ որուն գոգէն բլրակները ելունդներու պէս դուրս թըռած, կատար կը ցցէին երկինքն ի վեր, վայրի գունագեղութեամբ մը պճնուած: Ամէն, ամպերն ի վար կաթկթող ոսկի չղերուն տակ, չաբլի լեզուակը դանդաղօրէն կ'երերտկար օձի փայփուն չապիկ մը խայտնելով, և մօրցած չրեպերքն-ուն մօտին ալ գորտերը մխրճն կը խուէին իրենց խստատ կռկռանքներով և չարչին հնած ճղվիւններով:

Արեւը քանի մը նիզակ ալ դէպի մայրը երկնած էր, երբ անխորհուրդ քայլերով ձկնակիչ հասանք, պղտիկ չբօսարանին մօտիկը՝ մարգերուն վրայ քիչ մը հանգիստ առնելու: Առտուան չուկ, անձրևոտ օդը չատ մարդ չէր բերած հոն՝ և հազիւ քանի մը խումբեր կը նչմարուէին ծառերու ճիւղաչիրմիմումներուն տակ, որոնցմէ շրեին չողերը պարապ տեղը կը փոթէին ներս թափանցել: Եւ յակոտ տղաքներ երկուքս ալ, խոտին վրայ երկնցած՝ նախշուն պատկերներ կը հիւսէինք բնութեան մը մէջ՝ որ.ձերմակերը ձգած նորհարսի մը ալս հրապոյր կը ցանցնէր իր չուրջը. ծառի ճիւղերը, հեռուէն ու մօտէն անուչ խարշափի մը արձագանգը կը զրկէին մեզի, օթօր կարդալով քունի մը՝ որուն չատ ալ փափագ ունէինք քաղքին տապալն հեռացած:

Տասը վայրկեան հազիւ անցած կր, երբ կառքի մը թրաւումը եկաւ կոշտ խաղ մը ուեղներ տերեւներէն իրթիռացող ներդաշնակութեան. Երկի կնիկ մը, իրենց տղուն և տանտուի մը հետ եկան կեցան մեզմէ քանի մը քայլ անդին և կանանչին խոնաւութենէն խուսափելու համար գետնին վրայ փսիաթ մը փռել տալէ ետք, նստան գարնջուրի գաւաթներու առջեւ:

Ուշադրութիւնս անմիջապէս տղուն վրայ թափ տուաւ: Անարիւն տղայ մըն էր պղտիկը, բարակ, ոսկրատ պչկիկ մը՝ չատ տկար կազմուածքով: Առեն առեն կը հազար չոր, կապուտ հազով մը՝ որմէ ետք վրիպած կտոր մը կարծես դուրս տալով, և կու լար ալ անախորժ լաց մը՝ որ այնչափ կը յուզէր մեզ. արգահարանքի կծկում մը տալով դէմքերնուս: Ո՛չ հայրը, ո՛չ ալ մայրը, վայրկեանի մը մեղքցող նայուածքը կ'ուղղէին անոր, սիրոյ պզտիկ, թեթեւ ակնարկ մը՝ ի՛նչ կ'ըլլար, իրենց արիւնը թեւ կու տար վերջապէս անոր ալ երակներուն մէջ: Ստենուն միայն, բաղդին համակերպելու սոխրատած արարած մը, անզգայ, չհասկցուած գորովով մը կը փորձէր զարթեցնել պզտիկին լացը՝ որ գորտերու սուր կարկաչէն ալ գէշ կու գար ականջներուս:

Չկրցանք չատ կենալ հոն ու ոտքի կելլելով նորէն սկսանք առաջանալ: Ձէնտէրէէն անդին, կտոր մը չուրը, կարծես մեծ ճիգերով մինչեւ այդ տեղերը հասած, լիռու չ'երկարէր ալ և իր չատակին խիճերն ու աւազը համբոյր տալու աստիճան վճիտ գուաճքով մը քիչ մը անդին բարձր կանանչերու ամպհովանիի մը տակ կը կորուի: Սարերը, անվերջ չերթայումով մը իրար կպչած, մօտդ սեւ կ'երեւան, հեռուն կապոյտ և կամ մշուշով ծածկուած: Դիրուհիներու ճամբան հետ չէ քալել այդ տեղերը, ուր գետինը տարտղնուած ոսկրատուր բարիրու վրիւռարանքին հետ վիրի տարին ալ ստիպուած ես գլուխ ծռելու:

Ճամբայ կը փոխենք, ու կը բարձրանանք ձախ կողմերիս գտնուող սարէ մը վեր՝ ուրկէ անդին ընդարձակ մարգագետին մը կը պարզուի առջեւնիս՝ ժայռուտներու պուրակներով եզերուած, որուն վրայ, հեռուէն ոչխարներու բըդոտ հօտեր կը տեսնուին մարգրիտի մեմատնոտ փայլով մը՝ վերը՝ քար-կապոյտ երկինքը հագիւ արտասուօրուած է ամպի ճերմակ գանգուրներով, և արեւին լոյն պատառածքը՝ խոշոր քարի մը անկումէն նոր բզքտուած չուրի մակերեսին կը նմանցնէ զայն:

Ծերկուան տաք հովը դեռ իրիկուան սիւքերու զովութիւնը չէ առած ու կ'ապահապարնէք քիչ մը չուտ հասնելու մտիկ գիւղերը՝ այրած դէմքերնուս պուտ մը պաղ չուր և ատամբքներնուս ալ քըմբուկը լուեցնելու համար կաթ մը կամ և սև հայի չերտ մը գտնելու:

Ժամը ինն էր, երբ Ալի Պէյ գիւղ հասանք: Բարեկամի մը հիւրնկալութիւնը, գիւղական ճաշ մը և քիչ մըն ալ նարտի խաղ չատ ժամը տասնըմէկ բերին: Արեւը նոր կը ժողուըտուէր մորը գոզը երթալու համար և մենք բաժնուեցանք գիւղի մարդոցմէն, գանդաղ գնացքով մը դէպ ի Ձէնտէրէ իջնելով տարբեր և աւելի կարճ ճամբայ մը ձեռք առած:

Գիւղէն բաւական հեռու, գնչուհիներու պղտիկ կայքի մը կը հանդիպինք: Ավտոտ քուրեներով տարբուած վրաններու խումբ մը, անփութօրէն տարտղնուած է չուրջի կանանչին ծոցը: Կազի ժանգոտ թիթեղներ տեղ տեղ վրանները կ'ծգերեն և երբեմն ալ քարատ հողակոյտերու գագաթը ամբողջ տնակներ չինուած են անոնցմէ: Երեսնաներու հվղոց մը կը թեւածի դաշտին վրայ. բոկոտն կիներ, սև, գունատած հագուստներու մէջ ամփոփուած, ամէնքն ալ ատոտ, ամէնքն ալ դանեցողնոց: Ու մանկամարդ կինը այդ ամէնուն մէջ տակառ մը հիւսելու զբաղած է, քովը դիզուած ուռիի չերտերէն:

—Ի՞նչդ է աս պղտիկը, կը հարցնէ բարեկամս:

Կինը փախչուտուն նայուածքով մը մեզի կը նայի, ո՛վ գիտէ կարելի է չիկնած ալ, թէև երեսին սևը չայտնի չքերը ատիկա, ու ձեռքի տակառը մէկ կողմ նետելով պղտիկը գիրկը կ'առնէ եւ կարծես ինքն ալ անվտահ իրօ՛ք տղուն իրը ըլլալուն՝

—Հէյվե՛ դ-կը պատասխանէ վարանոտ:

Ու չաչղ համբոյրի մը հետ, թաց, քթոտ չրթունքները կը հանգչեցնէ անոր պուտ երեսին վրայ՝ խոշոր արատ մը բանալով հոն՝ ուրկէ արեւէն այլուած տարտամ կարմիր մը երեւան կ'ելլէ:

Բոլոր տղաքներն ալ անոր կը նմանին կայքին մէջ, ամէնքն ալ լեցուն այտերով, գիրուկ մարմնով, բայց միշտ ատոտ, միշտ գանեցո՛ղ:

Երբոր Ձէնտէրէի մօտերը հասանք, արեւը չատոնց գացած մօրը ծիծին փակած էր: Դիչերապահի սեւասուկին գործը կ'անհետանար ու խիտ մութ մը կը սկսէր վարագուրել մեր չուրջը: Վերը՝ արշալոյսի ամպերուն ծոցէն կէս լուսնակ մը կ'երերտկար, ատոտ լոյս մը և արծաթ ալ ժպիտ մը մաղելով դէպ ի վար՝ Բլրակներուն վրայ գայլախազի կտորներ կը փալփլէին, ամէն անգամ որ աչքերնիս խաղցընէինք, և գիչերուան զով սիգն ալ իր պաղուկ պչիկներով կը չոչէր այտերնիս:

Ձէնտէրէէն անցնելէետք սկսանք չուտ քալել, հասնելու համար Քեադըտհանէ գիւղ՝ ուրկէ կրնայինք ձիով կանուխ տուն վերադառնալ:

—Դիտե՞ս ըսաւ յանկարծ բարեկամս, ի՛նչ բանի վրայ կը մտածեմ:

—Չէ՛···:

—Կայքին մէջ, պղտիկը դիտած ատենս, ձէնտէրէի հագացող աղան մտաքս իկաւ. որչափ տարբերութիւն երկուքիս մէջ:

Ու քիչ մը ատեն լուռ մնալէ ետք չարունակեց.

—Ես արդէն, մեր քաղքենիի բոլոր դէպքութիւններով բնաւ չափտ կրնանք այդ դաշտի մարդիկներուն չափ անհոգ ապրիլ: Այդ արձակ կայքերուն մէջ, գետնի հողը մեր փափուկ անկողիններէն ալ աւելի հանգստաւէտ է անոնց համար և այդ ծակծկուած վրանները չ'ատ աւելի առողջ բոյներ են մեր այնչափ խնամքով սարքուած բնակարաններէն: Պատէ մեր սուենքուն մէջ. պղտիկ տղոց մեծ մասը ճոզած խամաճիկներ են ձէնտէրէինին պէս, բայց ա՛չ գիւղիներուն, ա՛չ ալ դաշտինուն մէջ կատ մը չի կայ որ տարբերի գնչուհին տղէն:

ԱՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

ՏԻԱՐՊԷՔԻՐԻՆ ՆԱՄԱԿ

ԱԶԳԱՑԻՆ ՈՐԲԱՆՈՑԸ

Ցիչատակութեան արժանի հաստատութիւն մըն է Տիարպէքիրի ազգ. մանչերու որբանոցը, և կ'արժէ որ քանի մը տողերով ներկայացուի:

Որբերուն յատկացուած չէնքը բաւական գեղեցիկ տուն մըն է: Ահկանոցէ, ճաչարանէ և մատանէ զատ, ունի 45 սենեակներ այլ ինչպէս նաև պարտէզ մը, և երկու ծորակով չուրի մեծակաւազան մը: Բակին մէջ, որբերուն խըաղ, քով քովի չարուած կը տեսնուին մահճակալներ, ամէնքն ալ գեղեցիկ ու նոր չինուած: Տեղական սոսկութեան հաւմատ, ձմեռը՝ ներս, սենեակներու մէջ, իսկ ամառը՝ դուրս, այս մահճակալներուն մէջ կը պառկին որբերը:

Այսչուան առաջին անձրեւով մը գոհ կը մնայ եղած կարգադրութիւններէն և որբերուն տրուած խնամքներէն. ամէն բան կարգի կանոնի տակ է այս տեղ:

Որբանոցին մէջ խոհարարէ զատ, կը գտնուին ուրիշ ծառաներ ալ, որոնք խընամով կը հսկեն և հոգ կը տանին որբերուն մաքրութեան, լուացուքին, նիստ ու կացին, կերակուրի պատրաստութեան, և այլն:

Որբերը վայելուչ կերպով հագուած են մրեւոյն ձեւով և մրեւոյն տարազով: Շաբաթը անգամ մը կը փոխեն ճերմակեղենները, ամիսը անգամ մը բաղնիք կ'երթան, և գրեթէ ամէն օր ալ—յարմար միջոցին—պաղ չուրով լոգանք կ'ընեն և չատ չնորքով կը կերակրուին:

Հինգկուկիսմյ 33 որբ կան քաղքէն և չրջակայ աղքատիկ գաւառակներէն: Նիւթականին պէս, որբերուն կրթութեան և բարոյականին ալ մեծ հոգ կը տարուի: Ս. կիրակոս եկեղեցիի բակին մէջ, նստարաններով և գրատեղանոցներով հագուարուած առանձին ս

Ա. Ն. ՍՈՒԼԹԱՆՈՎԻ ՆՎԱՆՆՈՒ
տարեթերթ
Ա Ր Ա Ր Ա Տ

Տարի 5169/3029 9 Յուլիս 1898
Գին տարեթերթի 6 թերթերով 2 ռուբլի
Տարեթերթի հրատարակության ծրագրից
Տարեթերթը կհրատարակվի ամեն տարի՝ Յուլիսի 9-ին, Ս. Սուլթանովի անվան օրը։ Տարեթերթի մեջ կտպագրվեն՝ 1) Ս. Սուլթանովի կենսագրությունը, 2) Ս. Սուլթանովի գրական գործերը, 3) Ս. Սուլթանովի նամակները, 4) Ս. Սուլթանովի մասին գրված հոդվածները, 5) Ս. Սուլթանովի մասին գրված բանաստեղծությունները, 6) Ս. Սուլթանովի դիմանկարները, 7) Ս. Սուլթանովի ձեռագրերի նմուշները, 8) Ս. Սուլթանովի ընտանիքի նկարագրությունը, 9) Ս. Սուլթանովի տան նկարագրությունը, 10) Ս. Սուլթանովի գերեզմանի նկարագրությունը, 11) Ս. Սուլթանովի հուշարձանի նկարագրությունը, 12) Ս. Սուլթանովի անվան փողոցների նկարագրությունը, 13) Ս. Սուլթանովի անվան դպրոցների նկարագրությունը, 14) Ս. Սուլթանովի անվան թատրոնների նկարագրությունը, 15) Ս. Սուլթանովի անվան մրցանակների նկարագրությունը, 16) Ս. Սուլթանովի անվան գրական ընկերությունների նկարագրությունը, 17) Ս. Սուլթանովի անվան գրական հանդեսների նկարագրությունը, 18) Ս. Սուլթանովի անվան գրական ասոցիացիաների նկարագրությունը, 19) Ս. Սուլթանովի անվան գրական միությունների նկարագրությունը, 20) Ս. Սուլթանովի անվան գրական ակումբների նկարագրությունը, 21) Ս. Սուլթանովի անվան գրական ընթերցարանների նկարագրությունը, 22) Ս. Սուլթանովի անվան գրական գրադարանների նկարագրությունը, 23) Ս. Սուլթանովի անվան գրական թանգարանների նկարագրությունը, 24) Ս. Սուլթանովի անվան գրական արխիվների նկարագրությունը, 25) Ս. Սուլթանովի անվան գրական հրատարակչությունների նկարագրությունը, 26) Ս. Սուլթանովի անվան գրական տպագրությունների նկարագրությունը, 27) Ս. Սուլթանովի անվան գրական վաճառանոցների նկարագրությունը, 28) Ս. Սուլթանովի անվան գրական գրավաճառների նկարագրությունը, 29) Ս. Սուլթանովի անվան գրական գրավաճառանոցների նկարագրությունը, 30) Ս. Սուլթանովի անվան գրական գրավաճառների նկարագրությունը։
Տարեթերթի հրատարակության ծրագրից
Տարեթերթը կհրատարակվի ամեն տարի՝ Յուլիսի 9-ին, Ս. Սուլթանովի անվան օրը։ Տարեթերթի մեջ կտպագրվեն՝ 1) Ս. Սուլթանովի կենսագրությունը, 2) Ս. Սուլթանովի գրական գործերը, 3) Ս. Սուլթանովի նամակները, 4) Ս. Սուլթանովի մասին գրված հոդվածները, 5) Ս. Սուլթանովի մասին գրված բանաստեղծությունները, 6) Ս. Սուլթանովի դիմանկարները, 7) Ս. Սուլթանովի ձեռագրերի նմուշները, 8) Ս. Սուլթանովի ընտանիքի նկարագրությունը, 9) Ս. Սուլթանովի տան նկարագրությունը, 10) Ս. Սուլթանովի գերեզմանի նկարագրությունը, 11) Ս. Սուլթանովի հուշարձանի նկարագրությունը, 12) Ս. Սուլթանովի անվան փողոցների նկարագրությունը, 13) Ս. Սուլթանովի անվան դպրոցների նկարագրությունը, 14) Ս. Սուլթանովի անվան թատրոնների նկարագրությունը, 15) Ս. Սուլթանովի անվան մրցանակների նկարագրությունը, 16) Ս. Սուլթանովի անվան գրական ընկերությունների նկարագրությունը, 17) Ս. Սուլթանովի անվան գրական հանդեսների նկարագրությունը, 18) Ս. Սուլթանովի անվան գրական ասոցիացիաների նկարագրությունը, 19) Ս. Սուլթանովի անվան գրական միությունների նկարագրությունը, 20) Ս. Սուլթանովի անվան գրական ակումբների նկարագրությունը, 21) Ս. Սուլթանովի անվան գրական ընթերցարանների նկարագրությունը, 22) Ս. Սուլթանովի անվան գրական գրադարանների նկարագրությունը, 23) Ս. Սուլթանովի անվան գրական թանգարանների նկարագրությունը, 24) Ս. Սուլթանովի անվան գրական արխիվների նկարագրությունը, 25) Ս. Սուլթանովի անվան գրական հրատարակչությունների նկարագրությունը, 26) Ս. Սուլթանովի անվան գրական տպագրությունների նկարագրությունը, 27) Ս. Սուլթանովի անվան գրական վաճառանոցների նկարագրությունը, 28) Ս. Սուլթանովի անվան գրական գրավաճառների նկարագրությունը, 29) Ս. Սուլթանովի անվան գրական գրավաճառանոցների նկարագրությունը, 30) Ս. Սուլթանովի անվան գրական գրավաճառների նկարագրությունը։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԱՐԱՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԱՐԱՆԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ
Ա. Ն. ՍՈՒԼԹԱՆՈՎԻ ՆՎԱՆՆՈՒ
տարեթերթ
Ա Ր Ա Ր Ա Տ

Տարեթերթի հրատարակության ծրագրից
Տարեթերթը կհրատարակվի ամեն տարի՝ Յուլիսի 9-ին, Ս. Սուլթանովի անվան օրը։ Տարեթերթի մեջ կտպագրվեն՝ 1) Ս. Սուլթանովի կենսագրությունը, 2) Ս. Սուլթանովի գրական գործերը, 3) Ս. Սուլթանովի նամակները, 4) Ս. Սուլթանովի մասին գրված հոդվածները, 5) Ս. Սուլթանովի մասին գրված բանաստեղծությունները, 6) Ս. Սուլթանովի դիմանկարները, 7) Ս. Սուլթանովի ձեռագրերի նմուշները, 8) Ս. Սուլթանովի ընտանիքի նկարագրությունը, 9) Ս. Սուլթանովի տան նկարագրությունը, 10) Ս. Սուլթանովի գերեզմանի նկարագրությունը, 11) Ս. Սուլթանովի հուշարձանի նկարագրությունը, 12) Ս. Սուլթանովի անվան փողոցների նկարագրությունը, 13) Ս. Սուլթանովի անվան դպրոցների նկարագրությունը, 14) Ս. Սուլթանովի անվան թատրոնների նկարագրությունը, 15) Ս. Սուլթանովի անվան մրցանակների նկարագրությունը, 16) Ս. Սուլթանովի անվան գրական ընկերությունների նկարագրությունը, 17) Ս. Սուլթանովի անվան գրական հանդեսների նկարագրությունը, 18) Ս. Սուլթանովի անվան գրական ասոցիացիաների նկարագրությունը, 19) Ս. Սուլթանովի անվան գրական միությունների նկարագրությունը, 20) Ս. Սուլթանովի անվան գրական ակումբների նկարագրությունը, 21) Ս. Սուլթանովի անվան գրական ընթերցարանների նկարագրությունը, 22) Ս. Սուլթանովի անվան գրական գրադարանների նկարագրությունը, 23) Ս. Սուլթանովի անվան գրական թանգարանների նկարագրությունը, 24) Ս. Սուլթանովի անվան գրական արխիվների նկարագրությունը, 25) Ս. Սուլթանովի անվան գրական հրատարակչությունների նկարագրությունը, 26) Ս. Սուլթանովի անվան գրական տպագրությունների նկարագրությունը, 27) Ս. Սուլթանովի անվան գրական վաճառանոցների նկարագրությունը, 28) Ս. Սուլթանովի անվան գրական գրավաճառների նկարագրությունը, 29) Ս. Սուլթանովի անվան գրական գրավաճառանոցների նկարագրությունը, 30) Ս. Սուլթանովի անվան գրական գրավաճառների նկարագրությունը։

Հիմնադրուած 1828—1829ին

ԱՄԵՆԱՀԱՐՍՏԱՑՈՒԱԾ ԵՒ ԱՄԵՆԱՀԱՐՍՏԱՑՈՂ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼ 1,000,000 ՖՐԱՆԿ

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

ՆԱԽԱԳԱՀ՝ Ա. ՎԱՐԴԱՊԵՏ ՍԱՐԱՖԵԱՆ

ՓՈԽ-ՆԱԽԱԳԱՀ՝ Ա. ՎԱՐԴԱՊԵՏ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

ՆԱԽԱԳԱՀԻ ՏԵՂԱԿԱԼ՝ Ա. ՎԱՐԴԱՊԵՏ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

ՓՈԽ-ՆԱԽԱԳԱՀԻ ՏԵՂԱԿԱԼ՝ Ա. ՎԱՐԴԱՊԵՏ ՍԱՐԱՖԵԱՆ

ՏՆՕՐԵՆ՝ Ա. ՎԱՐԴԱՊԵՏ ՍԱՐԱՖԵԱՆ

ՀԱՇՎԵՊԱՀ՝ Ա. ՎԱՐԴԱՊԵՏ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

ՀԱՇՎԵՊԱՀԻ ՏԵՂԱԿԱԼ

ՀԱՍՏԱՏՎԱԾ Է 1852 ԹՎԱԿԱՆԻՆ

Տ՛Ա. Ս. ԹՈՒՄԱՅԱՆԻ ԵՒ ՈՐԴՈՅԻ

ԱՍԵԼԱԿԱՆ–ԱՍՏՂԱԿԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏԱՆՔ

ՄԱՆԻՖԱԿՏՈՒՐԱ ՀԱՐԴԱՐ ԵՒ ՄԱՆԻՖԱԿՏՈՒՐԱ ՀԱՐԴԱՐ

396 ԹՎԱԿԱՆԻՆ ԻՒՐԱՔԱՆՉԻՒՐ 396

(Ներկայումս Տփղիս, Գ. Ամիլախվարի տունը, Ալեքսանդրեան պուրակի դիմաց)

ՀԱՐԳԱՆՔ ԵՒ ՀԱՐԴԱՐ ԿԱՐԱՍՏԱՆԻ ՄԱՆԻՖԱԿՏՈՒՐԱ

ՀԱՐԴԱՐ ԵՒ ՀԱՐԴԱՐ